

USPEHI ZADRUŽNE EKONOMIJE V SREMČICI

Po poročilu Glavne zadruške zveze ELRJ za V. letno skupščino je bilo l. 1956 v naši državi 2219 zadružnih ekonomij s 145.809 ha zemlje. Od teh jih je bilo 2003 ustanovljenih kot obrati kmetijskih zadrug, 216 pa kot samostojna kmetijska posestva. Tudi zadružne ekonomije imajo pomembne naloge v zvezi s preobrazbo našega kmetijstva in vasi. Večina izmed njih pa se bojuje z različnimi težavami. Ena izmed teh težav je tudi razdrobljenost zemljišč. V l. 1956 je bilo na primer zemljišče teh ekonomij sestavljeno iz 38.342 parcel.

Tiste ekonomije pa, ki jim je uspelo, da so na prostovoljni podlagi izvedle arondacijo, to je grupiranje svojega zemljišča v večje komplekse, kažejo pri svojem delu čedalje boljše rezultate. V tej številki objavljamo članek o eni izmed takih ekonomij.

Vas Sremčica leži blizu Beograda. Le dvajset kilometrov jo loči od glavnega mesta naše države. Bližina velikega mesta bi morala vplivati pozitivno na kmetijstvo: proizvodnja bi morala biti na višji ravni, prav tako način obdelave, pridelovati bi morali rentabilne kulture, ki jih terja mestni trg, kmet bi v vsem moral imeti višjo kulturno gospodarsko stopnjo zavesti kakor v nekaterih samotnih vaseh v notranjosti. O nedavni pa kakor da je bilo v Sremčici prav obratno: kraj je tako rekoč ustvarjen za sadjarstvo in vinogradništvo, nikjer pa ni bilo sadovnjakov in vinogradov; pšenico so sejali kakor v naših zaostalih krajih — z zamahom, o uporabljanju umetnih gnojil ni bilo niti govora, njive je pretežno pokrivala koruza, čeprav n. dobro rodila — splošno se je gospodarilo in delalo kakor pred sto leti po tisti narodni: »Pleti kotac k'o i otac...« (Kotac = sviniak; pripomba prev.).

Da, do nedavna je bilo tako, sedaj pa ni več: Sremčica je krenila po novi poti, naglo in odločno se je začela razhajati s stariimi navadami in pojmovanji.

Da, do nedavna je bilo tako, sedaj pa ni več: Sremčica je krenila po novi poti, naglo in odločno se je začela razhajati s stariimi navadami in pojmovanji.

Osnovni činitelj vaškega napredka

V vasi deluje kmetijska zadruga. Zelo dobro posluje: povezuje kmete s trgom, prizadeva si izboljšati kmetijstvo na njihovih posestvih. Lani je zadruga odkupila 700 tisoč litrov mleka za beograjski trg, nadalje 200 tisoč kg pšenice, 40 tisoč kg koruze, 400 tisoč kg sladkorne pese, 250 tisoč kg živine žive teže in več deset tisoč kg drugih proizvodov. Ima lastno mlekarico in klavnico kakor tudi kmetijske stroje, s katerimi opravlja usluge svojim članom. Njene mlatilnice so na primer lani omlatile 150 vagonov pšenice, kakor pa vse kaže, bo znašal zadružni promet približno 120 milijonov din. To naj bi dalo približno 5 milijonov čistega dobička, ki ga bodo kakor prejšnja leta vložili v sklade za nadaljnjo krepitev in pospeševanje napredka v vasi.

Od posredovalne in uslužnostne dejavnosti prehaja zadruga čedalje bolj k lastni kmetijski proizvodnji. Pred tremi leti so ustanovili tudi zadružno ekonomijo, na kateri je zadruga že razvila proizvodno dejavnost, po njej pa sočasno vpliva tudi na dvig proizvodnje pri svojih članih — posamičnih proizvajalcih.

Ze od svoje ustanovitve se je ekonomija postavila na čvrste noge: orientirala se je po pogojih in potrebah kraja. Njeni voditelji, med njimi tudi agronom Bogosav Popović, vedo, kaj hočejo: razviti krepko gospodarstvo sadjarsko vinogradniške smeri, uresničiti visoko proizvodnjo in z očitnim zgledom vplivati kot najboljši šola na kmete, da bodo tudi sami šli po tej poti.

V začetku ni bilo lahko: iz splošnega zemljiškega sklada so dobili pusto in slabo zemljo, ki je bila razmetana na več straneh in razdrobljena v skoraj 20 parcel — gola zemlja brez živinskih vpreg in kmetijskih naprav. Prva naloga je bila: izvesti arondacijo in iz množine parcel ustvariti vsaj dva večja kompleksa, na katerih bi lahko ustvarili začetke naprednih zadruž-

ni sadovnjakov in vinogradov. To nalogo so uspešno izpolnili. S prostovoljno zamenjavo s kmetovalci, za katero so u pokazali veliko razumevanje, so ustvarili dva taka kompleksa: na njih že stojijo zadružni vinogradi in sadovnjaki. Na prvem, ki meri 11 ha, je zasajen sodobni špalirni vinograd s podlagami sortnega grozdja, ki je namenjeno tržišču. Približno 54 tisoč trsov vinske trte bo dalo letos prvi pridelek. Na drugem kompleksu, ki meri 12 ha, so zasadili 3000 sadnih drevesc breskev in marelic, med vrstami pa nad 200 tisoč grmičev jagod, ki so prav tako namenjene trgu. Na skoraj pusti in goli ledini vaškega področja so ti nasadi tudi pozimi krasne oaze, ki krepko, mnogočno vplivajo na gledalca.

Dober ekonomski račun

Tako sadovnjak kakor vinograd so zasadili skoraj z lastnimi sredstvi zadruge brez večjih investicijskih naložb in kreditov. Pri tem so izkazali zelo dober gospodarski račun. Za sadovnjak so na primer plačali samo sadna drevesca, vse drugo pa so financirali iz sredstev, ki so jih dobili za samo zemljišče. Prvo leto so namreč posejali med drevesca rdečo deteljo in z dohodkom od nje plačali druge stroške. S setvijo detelje, ki so jo prvem odkosu zorali, so hkrati pognojili zemljišče in ga pripravili za saditev jagod.

Za saditev vinogradov so razen lastnih sredstev iz zadružnih skladov izkoristili tudi kredit 8 milijonov din, ki ga vsega niso porabili. S kreditom so večinoma kupili betonske stebre in žico, s katero so povezani in po kateri se bo vzpenjala vinska trta. Iz tega kredita so kupili tudi umetna gnojila. Po vinogradu so namreč raztrosili približno 300 voz hlevskega gnoja in 4500 kg umetnih gnojil, Tomaževo

žlindre. Povprečno so raztrosili po 400 kg tega gnojila na ha. Da bi zemljišče v vinogradu, dokler ne bo začelo roditi, izkoristili, so med vrstami sejali kumarice in druge vrtnine, za katere so dobili znatne dohodke.

Očiten zgled:

35 stotov pšenice na hektar

Lani so na posestvu ekonomije posejali tudi nekaj pšenice domače sorte »Bankuta«. Posejali so le 3,5 ha, z njih pa so pobrali pridelek 122 stotov ali povprečno 35 stotov na hektar! To je največji pridelek, ki so ga kdaj koli pridelali v vasi, ker se povprečni donosi gibljejo tudi od 14 do 15 stotov, lani pa so znašali 18 stotov. Ta uspeh ekonomije je veliko večji, ker so na posameznih delih dosegli tudi pridelek 30 stotov na ha.

S sestvijo pšenice si zadruga ni hotela ustvariti velike količine tega pridelka. Njen temeljni smoter je v tem pogledu bil, da pokaže kmetom, kako lahko tudi na svoji zemlji pridelajo velike količine. Hoteli so, da bi ta zadružna parcela vplivala kot agitacijsko sredstvo in viden zgled napredne obdelave zemlje. Da bi se to čim bolje videlo, so parcelo s pšenico posejali in obdelovali na pet različnih načinov: del so posejali s strojnimi sejalniki, del navzkržno, del na pasove z razdaljo 40 centimetrov med vrstami, nekaj delov so posejali na trakove del pa — navadno, z zamahom, kakor dela večina proizvajalcev v vasi.

Tudi v pogledu obdelave je bila parcela razdeljena: del so jo gnojili z 200 kg nitromonkala v enem obroku, drugi del v dveh obrokih s po 100 kg tega gnojila, tretjega pa sploh niso gnojili.

Rezultat takega načina setve in obdelave se je takoj pokazal: najbolje je rasel in se razvijal tisti del, ki je bil sejan na pasove, nato pa tisti, ki je bil sejan na trakove. Pšenica je tu segala do prsi, medtem ko je na tistem delu parcele, ki ni bil gnojen in ki so ga posejali z zamahom, segala do kolen — bila je majhna in zakrnela.

Agronom ekonomije je na vsaki parceli postavil table, na katerih je bil označen način setve, gnojenja in obdelave. Kmetje so prihajali, gledali, komentirali in se čudili. Na svoje oči so se prepričali o pravilnosti in upravičenosti takega načina dela. Odtlej so začeli tudi sami povpraševati po umetnih gnojilih. Dve leti je od tega, ko v vasi nihče ni porabil niti kilograma umetnih gnojil, lani pa so jih preko zadruge nakupili in porabili 140 tisoč kg. Letos so sklenili pogodbe za setev pšenice na 114 ha na podlagi kooperacije. K temu jih je večinoma spodbudil zgled zadružne ekonomije!

Ekonomija si je pridobila ugled med kmetovalci, a tudi sama je prišla do dragocenih izkušenj. Jeseni so s pšenico posejali 34 ha, od tega večinoma z italijanskimi sortami »San pastore« in »Autonomia«. Posejane površine bodo pognojili s 1000 do 1500 kg umetnih gnojil. Ekonomija se je prijavila tudi v tekmovanje za doseg visokih pridelkov. Zadružniki so prepričani, da jih bodo dosegli.

S. Sehagić